

је овај полет државе мање више изазвала одлична и снажна индивидуалност појединих владалаца, него изврсне установе, које су с народним бићем коначно срасле. Тако се збило, да су унутрашње органичне погрешке и недостатци само ускорили распад и пропаст државе, чим се ови у незгодним спољним околностима још већма појавише.

Пошто је Немања своју власт раширио и учврстио онако, као што смо то описали, још му је остало, да се побрине, како би је обезбедио од спољних опасности. У овом избору забележила је историја један значајан покушај. Године 1189. дође у Србију немачки цар Фридрих Барбароса на челу крсташке војске. Немања је у Нишу изашао пред цара. Овде је поникао пријатељски одношај између обојице владалаца. Шта више један хроничар тврди, да је Немања хтео приволети цара Фридриха, да га заједно са својом државом прими за васала немачке државе. Фридрих, заузет само крсташком војном, није хтео да се одмах у почетку овога похода замери грчком цару, те није учинио по жељи српског владоца, и по шестодневном одмору крену се даље на пут. Ова Немањина мисао била би јамачно од велике користи за ову младу државу. Као васал немачког цара могао би рачунати на поуздану заштиту противу византијске самовоље, а међутим не би морао зазирати, да ће се удаљена немачка држава непосредно мешати у домаће послове. Сем тога овај би тешњи одношај са најмоћнијом западном државом довео Србију у додир са политичким и културним животом западне Европе. Фридрихово устезање осујетило је успех овој Немањиној мисли и Србија би принуђена, да пође источном струјом.

У осталом Немања је много допринео својим заузимањем за редигијозне ствари, што је Србија и у свом народном развиту све више нагињала правцима источног света. Видели смо како је Немања, чим је постао рашки жупан, иако је у својој младости био западне вере, у један мах изјавио велику ревност према источној цркви и њезиним догматима. Напоменули смо и то, какве је политичке користи овом променом постигао. Подизањем многих цркава и манастира потпуно је задобио српско свештенство, а ово је за тим дало најревносније апостоле, који се трудише, да омиле Немању у разним слојевима српског народа. Мисао, која се као црвен конач провлачи кроз сву Немањину политичку радњу, та мисао, да на развалинама партикуларизма подигне једноставну владавину, навела га је, те је с највећом строгошћу гонио Богумиле или Патарене, која је секта у Бугарској поникла, а после се и у српским земљама осилила беше.

Присталице те нове вере, осећајући да су угњетени, једва би дочекали прилику, да потпомажу противнике власти која постоји, те би ово новачење могло бити тим опасније новооснованој држави, што је у њој партикуларизам тек свладан, али још није био сасвим искорењен. Обзирући се на јединство државе, није могао Немања друкчије радити у таким околностима, него да свом снагом својом угуши сваку тежњу за црквеном раздвојем. Он је ово црквено јединство вршио великом, често грозном енергијом. Богумили, а и овде онде налазећи се незнабошци, „Погани“, били су прогањани, у тамнице бацани, а често су и грозно мучени и убијани, а њихова су добра узапћивана.

На овај је начин Немања заиста постигао, да у једноставној држави влада и једна вера. Таким веома снажним помагањем источне цркве највиша државна власт положила је темељ оној тесној свези, која се код Срба мало по мало међу политичким и црквеним односима тако развила, да је